

I. СЪЩНОСТ НА ОБУЧЕНИЕТО ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНО-КВАЛИФИКАЦИОННА СТЕПЕН „МАГИСТЪР”.

1. Обучението и възпитанието по специалността „Интелигентни системи за сигурност” е насочено към интелектуалното, професионалното и нравственото изграждане на студента и създаване на лидерски и мениджърски качества, необходими за реализацията му като специалист, експерт и ръководител от различните нива на управление.

2. Студента се доизгражда и се подготвя да ръководи и/или да подпомага управлението на екипи и формирования от министерства, ведомства и органите на местната и държавната власт за изпълнение на основните мисии и задачи при защита на населението и критичната инфраструктура в Република България и за пряко ръководство на основните структури, както и за работа в щабове на ведомствено, общинско, областно и национално ниво.

3. Обучението и възпитанието на студента включва придобиване на професионални компетентности чрез използване на съвременни информационно-комуникационни и мониторингови средства, и системи, знания, и умения за планиране, ръководство и управление на екипи, и формирования от министерства, ведомства и органите на местната и държавната власт. То дава необходимото образование и квалификация за заемане на длъжности, които изискват образователно-квалификационна степен „магистър” в професионално направление „Национална сигурност”.

4. Придобитите знания и умения дават възможност на студентите след завършване на обучението си да заемат ръководни и експертни длъжности в държавни, частни, правителствени и неправителствени организации, имащи отношение към сектор сигурност, превенция и ликвидиране на последствията от бедствия, аварии и катастрофи.

5. Обучаемите придобиват знания в следните области:

- защита на населението и инфраструктурата;
- рискове и заплахи за населението и инфраструктурата;
- управление при извънредни ситуации;
- военни аспекти на националната сигурност;
- екология и системи за управление на околната среда;
- психология на управлението;
- управление на отпадъците;
- индустриална и енергийна сигурност.

II. НЕОБХОДИМИ ЗНАНИЯ, УМЕНИЯ И КОМПЕТЕНТНОСТИ НА ЗАВЪРШИЛИТЕ СПЕЦИАЛНОСТТА „ИНТЕЛИГЕНТНИ СИСТЕМИ ЗА СИГУРНОСТ”.

1. Общи знания и умения за специалността.

В резултат на обучението си випусникът придобива знания и умения:

- да анализира; да прилага знанията в практическата си дейност;
- да изпълнява взети от компетентни органи решения; да работи в екип;
- да комуникира и да общува в средата, в която е поместена институцията;
- да формулира проблеми, свързани с работата;
- да предлага решения на поставени проблеми;
- да работи в среда на стандартизирани писмени инструкции, правила и процедури;
- да управлява в максимална степен своето време;
- да се адаптира при промяна на ситуацията;
- да работи в международна и мултикултурна среда;
- да бъде критичен и инициативен; да използва изследователски подход.

Програмата за обучение е изградена около концепцията за разбиране на сигурността като система от норми, органи и организации за защита на национална сигурност, гражданска сигурност и защитата на населението и инфраструктурата в извънредни ситуации, отбраната на страната, в това число и изградената система за гражданска защита /отбрана/. Поддредането на знанията започва с нормативната уредба и анализа на рисковете и заплахите за сигурност на населението и инфраструктурата в критични ситуации и действащите външни и вътрешни фактори и условия, при които се реализира политиката за национална сигурност. Гражданската сигурност на населението и инфраструктурата се разкриват чрез изучаване на системата за защита на населението и националното стопанство, съгласно институционалната уредба в Република България. Основа на системата са устройството и дейността на органите на изпълнителната власт, сигурността и защитата на населението, които са създадени на териториален и ведомствен принцип. Организацията и управлението на силите и средствата при извънредни ситуации се осъществява с помощта на системата за ранно предупреждение и органите за управление при природни и предизвикани от човека бедствия на територията на страната. Систематизацията на знания се конкретизира и утвърждава с разглеждането на конкретни функционални области от защита на населението и инфраструктурата. Това дава възможност да се премине към запознаване с надстройката на горе формулираната база на обучение по специалността. В различни дисциплини се акцентира на предоставяне на знания по такива важни за съвременното

общество области, като комуникационно-информационни и мониторингови системи, инфраструктура, бедствия и аварии, радиационна, химическа, биологическа защита и екология, икономика, психология, мениджмънт, тероризъм и други, с които се разширява сферата от концептуални възгледи и схващания за приложение на защитата на населението и инфраструктурата в националната сигурност на Република България. Част от дисциплините формират в обучаемите знания за военните аспекти на националната сигурност, което им дава допълнителна квалификация и възможност за участие при планирането и воденето на операции по гражданската отбрана, гражданска сигурност (civil security) и поддържане на мира. В края на обучението с участие в научни конференции и опознавателно пътуване се дава възможност на обучаемите на практика по детайлно да анализират и оценят диалектическите връзки в системата за национална сигурност и отбрана от една страна и гражданската защита на същите от друга страна. В обучението се разкрива и технологичното състояние, както и перспективите за развитие на системите за мониторинг на факторите на околната среда, автоматизираното управление и логистиката на ресурсите при извънредни ситуации, планиране, ръководство, командване и управление в сферата на гражданската защита /отбрана/, като част от националната сигурност.

По този начин студентите, завършили курса на обучение ще познават и ще са придобили нови знания в различни области:

1.1. В областта на защитата на населението и инфраструктурата:

- за интеграцията на системите за автоматичен мониторинг на опасните фактори;
- за съвременните комуникационно-информационни и географски информационни системи и все по-широкото им използване в хода на провеждането на операции по гражданска сигурност и при бедствия;
- за еволюцията на системата на гражданска защита /отбрана/, като част /стълб/ на националната сигурност;
- по въпросите, свързани с непосредственото планиране, същността, структурата, управлението и всеотрасловото ресурсно осигуряване на защита на населението и инфраструктурата;
- за същността, принципите и организацията на международното сътрудничество, НАТО, гражданско-военното сътрудничество и тенденциите в тяхното развитие.

1.2. В областта на рисковете и заплахите за населението и инфраструктурата:

- за същността и съдържанието на рисковете и заплахите за населението и инфраструктурата, в т.ч. природните и

технологичните бедствия, тероризма, трансграничния пренос на ядрени материали, бежанските потоци и др.;

- за съвременните методи на за оценка на рисковете за населението и инфраструктурата в т.ч. математическото моделиране, използването на симулационни прогностични модели и др.

1.3. В областта на управлението при извънредни ситуации:

- по прогнозирането, планиране и управление на операциите за защита на населението и инфраструктурата, като се използват все по-широко възможностите на ис да генерират определени „съвети” на базата на нормативно определени стандартни оперативни процедури /СОП/;
- за съдържанието на основните видове осигурявания на операции /различните видове разузнавания /осигурявания/ в т.ч. инженерно, РХБ и Е, медицинско, транспортно, материално-техническо, тилово /логистично/ и пр./, провеждани при извънредни ситуации.

1.4. В областта на политиката за национална и международна сигурност:

- за същността, съдържанието и особеностите на извършващите се в света глобални промени, тероризмът, новите политически реалности и мястото на република България в тях;
- за източниците на конфликти в съвременния свят, глобални предизвикателства към сигурността, субектите на конфликти и тенденциите на тяхната еволюция;
- за концепциите и моделите на международната политика, системите за сигурност и стратегиите за национална сигурност;
- за международната практика в областта на политиката за сигурност и отбрана и действащите в тази област критични фактори;
- за съдържанието и възгледите за националните и международни политически системи и мястото на службите за сигурност, отбраната и въоръжените сили в тях;
- за предизвикателствата на ххi век и отговорът на европейските държави и институции по проблемните области и въпроси на европейската сигурност;
- за концептуалните основи на изграждането на обща политика в областта на сигурността и отбраната на европейския съюз и европейската идентичност в областта на сигурността и отбраната;
- за проблемите на сигурността в югоизточна европа;
- за възможностите за сътрудничество и интеграция в югоизточна европа, инициативите за сигурност и стабилност, за политическо

и икономическо сътрудничество, за възстановяване и развитие на средиземноморието и зоната на черно море.

1.5. В областта на политическите, правните, военнотехническите и икономическите аспекти на националната сигурност.

- за характера на съвременното военно изкуство като инструмент на политиката за национална сигурност;
- за изискванията към военния потенциал на страната, външната политика и особено към съюзническите ангажименти, планирането и развитието на Въоръжените сили и широкото използване и въвеждане на стандартите на НАТО;
- за основите на националната и съюзната сигурност;
- за общата система за национална и международна сигурност;
- за колективната и националната система за сигурност;
- за същността и особеностите на извършващите се геополитически промени и мястото на Република България в тях;
- за същността, съдържанието и насоките за развитие на сигурността в съвременните условия;
- за взаимодействието между държавните органи и институции в системата за национална сигурност;
- за процесите на трансформация на въоръжените сили и управление на промяната;
- за измеренията на военната мощ на страната и направлението за развитие на военните ѝ способности.
- за формиране на съвременни възгледи за стратегическите параметри и философията на изграждане и развитие на Въоръжените сили;
- за същността, съдържанието и формите за използване на Въоръжените сили като инструмент на политиката за сигурност в мирно време, при криза и военен конфликт.
- за управленските и икономическите основи на националната сигурност;
- за институционалната рамка на системата за национална сигурност и правомощията на основните ѝ елементи;
- за принципите, подходите и добрите практики на националното планиране за постигане на необходимите способности.

1.6. Психология и лидерство.

- за съвременните аспекти на психологията;
- за съвременните изисквания към лидерството;
- за общуването, съветването, контрола, разрешаването на конфликти, мотивирането на подчинените, вземането на решения, планирането на подготовката, извършването и оценката на дейността;

- за контрола на стреса на индивидуално и организационно ниво, контрола на психическите въздействия и разбирането на психологическите аспекти на тероризма;
- за стратегическите комуникации, като процес на координация на различните информационни дисциплини;
- за межкултурните различия и ефективното общуване в мултикултурна среда;
- за себепознанието и себеразвитието като лидери;
- за разпознаване на груповите процеси, изграждането на екипи и използването на ефективни начини за управление на организационните формирания;
- за връзките с обществеността, ефективното общуване с медиите и основните принципи на кризисната комуникация;
- да бъдат лидери в изградените колективи и ефективно да ги управляват;
- да управляват социалните процеси в ръководените формирания и структури;
- да управляват стреса в организациите на индивидуално и организационно ниво;
- да общуват ефективно в международна мултикултурна среда;
- да създават ефективни екипи и организации, като разрешават възникващите в тях конфликти;
- да противодействат на психическите въздействия върху формиранията;
- да водят ефективни преговори и посредничат при разрешаване на конфликти;
- да изграждат медийно поведение, комуникират ефективно с представители на медиите, неправителствени организации и на местните власти и общественост;
- да осъществяват кризисна комуникация, като информират обществеността чрез медиите и управляват информацията в ситуация на криза.

1.7. Използване на компютърните системи за моделиране и симулации.

- за защита на данни и информационни системи гарантиращи сигурността на критичната инфраструктура;
- за защита от кибер атаки и неоторизиран достъп до информация;
- за начините за спешно оповестяване и сигурни комуникации по време на операции и бедствия;
- за контрол на достъпа до обекти от критичната инфраструктура, защитени и потенциално опасни обекти;
- за използването на информационните технологии в системата за управление;

- за използването на компютърните системи за моделиране и симулации на операции, бедствия, аварии и катастрофи;
- за същността и методите за изменение на целевата устойчивост на организации.
- за целеустойчивостта и ефективността на сложни системи, както и за вероятностните, оптимизационните, конфликтните и динамичните модели и тяхното използване за решаване на широк кръг задачи;
- за вероятностните и статистическите методи за изследване на системи;
- за методите за намиране на оптимални решения и оптимални стратегии в конфликтни ситуации;
- да използват авангардни информационни технологии за постигане на информационно превъзходство и успех в реализацията на целеви стратегии;
- да извършват системен анализ на управлението на системите;
- да обработват и анализират статистически данни;
- да съставят модели и намират оптимални решения и стратегии в конфликтни ситуации;
- да моделират елементи от действията в различни видове операции и при бедствия, аварии и катастрофи.

Студентите, завършили курса на обучение ще имат изградени нови способности и ще бъдат в състояние да:

- мислят творчески, критично и стратегически;
- обективно, точно и достоверно да оценяват себе си и ситуациите, рисковете и заплахите при определени дадености на обстановката;
- изработват своевременно нови оригинални (*творчески*) варианти на решения в сферата на защитата на населението и инфраструктурата;
- бързо да вземат решения в условия на неопределеност и времеви и ресурсен дефицит (оперативност);
- действат гъвкаво и адаптивно, като поемат риск и управляват иновациите в операции за защитата на населението и инфраструктурата (адекватност и бърза реакция);
- успешно да работят в екипи, на основата на консенсус, кооперативност и развити концептуални способности;
- работят ефикасно в среда, включваща както граждански, така и военизирани организации (многофункционалност);
- управляват промените, ефикасно трансформирайки идеите, концепциите и доктрините в дейности (градивност и целенасоченост);

- ефективно да комуникират идеи, възгледи и концепции (писмено и вербално) и мотивират граждански екипи, организации и общественото мнение за подкрепа на избраната стратегия на поведение;
- постигат самоусъвършенстване и развитие на своя характер и умения чрез самоподготовка и вътрешен самоконтрол.

Студентите, завършили курса на обучение след придобита квалификация ще могат да:

- работят в регионални и ведомствени обществени, държавни и частни организации, като балансират между делегираната власт и провежданата политика за гражданска сигурност;
- управляват процеси при извънредни ситуации предизвикани от терористични актове, природни бедствия, аварии и катастрофи, като се ориентират, изработват решения и действат ефикасно в качествено различни ситуации и динамично променящи се рискове и заплахи;
- създават ефикасни граждански екипи и органи, като разрешават поставените задачи на базата на консенсус и коректно делегиране на права и отговорности;
- формират нови ценностни системи и акумулират организационна култура в процеса на оперативното и стратегическо ръководство;
- конструират и реконструират възгледите за бъдещето на ръководените регионални и ведомствени организации;
- управляват иновационните процеси в регионални и ведомствени организации.

2. Специфични знания и умения.

Придобилите образователно-квалификационна степен “магистър” по специалността “Интелигентни системи за сигурност”, ще могат да заемат ръководни и експертни длъжности в държавни, частни, правителствени и неправителствени организации, имащи отношение към превенция и ликвидиране на последствията от бедствия, аварии и катастрофи.

Випускниците получават специфични знания и умения:

2.1. Теоретични знания:

- за рисковете и заплахите за населението и критичната инфраструктура;
- за създаването и експлоатацията на инфраструктурата и технологиите;
- за същността, произхода и съвременните класификации на природните бедствия, аварии и катастрофи;

- за анализ на вероятната обстановка на територията на страната при възникване на бедствия, аварии в АЕЦ, предприятия от химическата промишленост и катастрофи по транспортните комуникации;
- за органите, силите и средствата на единната спасителна система;
- за защитата на населението и инфраструктурата;
- за съвременните инфомационно-комуникационни и мониторингови системи за управлението при извънредни ситуации;
- за основите на видовете осигурявания и съвременните схващания за организиране и провеждането им при бедствия;
- за реда за планиране на задачите и мероприятията по подготовката на органите за управление, силите за реагиране и средствата и поддържането им в готовност за реагиране при бедствия;
- за организацията на действията на органите за управление при бедствия;
- за политиката за национална и международна сигурност;
- за военните аспекти на националната сигурност;
- за международното сътрудничество в областта на защитата на населението;
- за транспортната мрежа на страната и възстановяването и в условия на бедствие;
- за оказване на помощ на държавната и местната власт за подготовка, поддръжка и защита на населението;
- за някои теоретичните аспекти на екологията, структурата, развитието и взаимоотношенията в екосистемите;
- за околната среда и факторите на средата и екологичните рискове;
- за принципите на управлението на околната среда;
- за опазването на околната среда.

2.2. Фактологични знания:

- за анализ на вероятната обстановка на територията на страната при възникване на бедствия, аварии в АЕЦ, предприятия от химическата промишленост и катастрофи по транспортните комуникации;
- за развитие на компетентности за компонентите, принципите, целите и задачите за решаване и оказване на влияние на цялостния процес на управление на бедствени ситуации в съвременните условия;
- за развитие на компетентности за планиране и управление на операции за защита на населението и инфраструктурата;

- за развитие на компетентности за съдържанието и реда за разработване на планове за управление при бедствия;
- за съвременните методи за прогнозиране на възможните рискове, характеристиката на възможните последици, необходимите сили за реагиране и начините и средствата за предотвратяване и овладяване на бедствия;
- за съществуващите системи за ранно предупреждение и мониторинг в контекста на възможността им за интегрирането в обща система за защита на населението;
- за структурата, задачите и задълженията на органите от Единната спасителна система;
- за структурните звена на министерствата и местната администрация, както и задълженията им при управлението при бедствия;
- за използването на Българската армия при бедствия, аварии и катастрофи;
- за особеностите при участие на войскове единици от Сухопътните войски в операции в отговор на кризи на територията на страната;
- за използваните системи за управление на околната среда;
- за законовите, финансовите и “доброволните” инструменти за управление на околната среда;
- за стратегиите, концепциите и програмите за управлението на околната среда;
- за прилагане на подходящи екологични практики за опазване на средата и възстановяване на природните ресурси.

2.3. Познавателни умения :

- за анализ и оценка на критичните елементи на инфраструктурата в целия и аспект;
- за планиране и управление на операции за защита на населението и инфраструктурата;
- формират се практически навики по анализ и оценка на етапите от модела за работа при планиране и вземане на решения;
- за вземане научнообосновани решения по организационни въпроси при активно ползване на съвременните КИС и системи за мониторинг, симулационни и прогностични модели.
- за идентифициране източниците на екологични проблеми и препоръчват начини за превенция, контрол и намаляване на въздействието върху околната среда;
- за оценяване вероятните влияния на дейности, проекти и разработки върху околната среда и препоръчват тяхното продължаване или прекратяване;

- за оценяване на съответствието между дейността на дадена организация и изискванията на национални или вътрешни разпоредби, установяват нарушенията и определят подходящи коригиращи мерки;
- за сътрудничество с научни работници по екология, проектантите, специалисти по обработка на опасни отпадъци, по право и стопанско управление за справяне с екологичните проблеми.

2.4. Практически умения:

- навици и умения за изготвяне на документи и контролиране на процесите на гражданска сигурност и защита от бедствия в съответствие с действащата нормативна база в Република България;
- прилагане на практика на придобитите знания и умения, при прогнозиране и оценка на създадената обстановка, планиране, организиране, ръководство и контрол на формиранията и средствата в спасителните и неотложни аварийно-възстановителни работи;
- планиране на поведението за постигане на релевантно на бъдещите им управленски функции ниво на качествата, уменията и способностите;
- умения по организирането на аварийно-възстановителните работи;
- умения за подготовката и провеждането на тренировки и учения със силите за реагиране;
- умения за разработване на необходимите документи за провеждане на тези учения.
- умения по планиране, провеждане и контролиране на всестранното осигуряване на подчинените формирания;
- умения по изготвяне и оформяне на различни документи в съответствие със стандартизационните изисквания;
- да осигуряват технически съвети на организации за справяне с екологични проблеми и намаляване на вредните въздействия;
- да разработват планове за опазване на околната среда;
- да актуализират планове, разрешителни и стандартни оперативни процедури.

3. Компетентности за специалността.

В резултат на обучението си випускникът развива способности за:

3.1. Самостоятелност и отговорност:

- умее да изгражда административно-организационни структури и самостоятелно да управлява екипи за решаване на сложни проблеми в непредсказуема среда, с множество взаимодействащи фактори и вариативни възможности;
- изработва своевременно оригинални решения за използването и развитието на формирания от държавни, частни, правителствени и неправителствени организации, имащи отношение към превенция и ликвидиране на последствията от бедствия, аварии и катастрофи;
- изпълнява качествено и успешно функционалните си задължения, в съответствие с изискванията на законите, нормативните документи и нормите на управленска култура.

3.2. Компетентности за учене:

- системно и задълбочено да оценява познанията и да идентифицира потребности от нови знания за себе си и за подчинените си;
- да владее богат понятиен апарат и проявява способности за концептуално и абстрактно мислене;
- да развива способности за по-задълбочени научни изследвания в областта на превенция и ликвидиране на последствията от бедствия, аварии и катастрофи;
- да взема своевременно решения в условията на информационен и времеви дефицит и ресурсни ограничения;
- да получава базови знания и възможности за продължаване на обучението за придобиване на образователна и научна степен „доктор“.

3.3. Комуникативни и социални компетентности:

- да умее да представя ясно и достъпно собствени схващания, формулира проблеми и възможни решения пред специализирана и неспециализирана аудитория, като използва богат набор от техники и подходи;
- да работи успешно в екип на основата на консенсус, кооперативност и развити концептуални способности;
- да генерира ефективно идеи, възгледи и концепции (писмено и вербално) и мотивират колективи, организации и обществено мнение за избраната стратегия на поведение.

3.4. Професионални компетентности:

- да събира, обработва и интерпретира специализирана информация, необходима за решаване на сложни проблеми в областта на превенцията, управлението при извънредни ситуации, защитата на населението и критичната

инфраструктура и ликвидирането на последствията от бедствия, аварии и катастрофи;

- да интерпретира широк спектър от знания и източници на информация в нов и сравнително непознат контекст;
- да работи в условия на тежки физически и психически натоварвания, съхранявайки физическата и психическата си устойчивост;
- да е способен да решава проблеми чрез интегриране на комплексни източници на знания, в условия на недостиг на информация и дефицит на време;
- да умее да инициира промени и да управлява процесите на развитие в сложни условия;
- да ръководи ефективно трансформацията на идеите и концепциите за нуждите на управлението при извънредни ситуации и защитата на населението и критичната инфраструктура при бедствия, аварии и катастрофи.

